

“HEYDƏR ƏLİYEV İli” başa çatdı,

HEYDƏR ƏLİYEV illəri davam edir

Onu hamı sevirdi - yaşından, cinsindən, sosial vəziyyətindən asılı olmayaraq hər kəs! Bu məhəbbət təmənnəsiz olurdu, bəlkə də görülən işlərin müqabilində minnətdarlıq hissəsinin ifadəsinə çevrilirdi. Və bu məhəbbət respublikaya rəhbər seçildiyi ilk gündən yaranmağa başlamışdı. Azərbaycan rəhbərliyə başladığı gündən hər bir vətəndaş, bütövlükdə xalq ona arxa duran, mənafeini qoruyub müdafiə edən, haqsızlıq və qanunsuzluqla barışmayan böyük qəlblə insanın hakimiyyətə gəldiyini düşünürdü. Onun qeyri-adi xüsusiyyətləri, indiyədək Azərbaycana başçılıq etmiş şəxslərin heç birində təsadüf olunmayan keyfiyyətləri də vardı. Qısa zamanda geniş və çoxcəhətli, qızgın fəaliyyəti sayəsində özündən əvvəlki respublika rəhbərlərini kölgədə qoydu. Bənzərsiz, cəsarətli, tükənməz enerjili və xarizmatik dövlət rəhbəri Heydər Əliyev təkrarsız keyfiyyətlərinə görə tarixə öz adını əbədi yazdı.

Uca dağların özəməti uzaqdan daha aydın görünür. Görkəmli şəxsiyyətlər də belədir. Zaman keçdikcə onların böyüklüyü, gördükləri işlərin mahiyyət və miqyası insanlara daha aydın və dolğun çatır. Xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər

nında olması, buna qədər isə təkə qəlbli xalqın məhəbbətini deyil, həm də etimad və etibarını qazanması taleyin qisməti idi. "Mən həyatımın qalan hissəsini də doğma xalqıma bağışlayıram" - deyən Ulu Öndər faktiki surətdə bütün ömrünü xalqı

gördüyü işlərə böyük rəğbət duyurdu. Çünki bütün bunlar xalqın hüquqlarının qorunmasına, ədalətin pozulmasının qarşısının alınmasına yönəlmişdi.

Əslində, xalq arzuladığı rəhbərin bəzi keyfiyyətlərini təsvir edirdi. Çox keçmədən onun istəyinə qovuşduğu bəlli oldu. Tezliklə hamı Azərbaycana yeni tipli rəhbərin gəldiyinin şahidinə çevrildi. Bütün bunlar isə çox sadə formada baş verirdi. Bu sadəliyin arxasında böyük təfəkkürün və baş verəcək dəyişikliklərin dayandığına heç kəs şübhə etmirdi.

Ötən əsrin 60-cı illərində qırmızı imperiya ərazisində rus dili hakim mövqə tutmuşdu. Dövlət idarələrində yazışmalar, rəsmi məclislərdə çıxışlar, hətta mağazalarda danışıqlar bu dildə aparılırdı. Buna birtəhər dözmək olardı. Ən xoşagəlməz hal rusca bilməyənlərin savadsız, "kəndçi" sayılması idi. Bu, bir çox istedadlı və bacarıqlı insanların vəzifə pillələri ilə irəliləməsi, müəyyən mənəbə sahib olması yolunda ciddi maneəyə çevrilmişdi.

Qəflətən, heç kəsin gözləmədiyi halda qoribə hadisə baş verdi. Bakı Dövlət Universitetinin 50 illik yubileyində iştirak edən respublika rəhbəri Heydər Əliyev ilk çıxışını Azərbaycan dilində etdi. Adamlar

maq çox çətin idi. Sadə, əməkçi ailələrindən çıxan gənclər isə bəzi ixtisaslar üzrə təhsil almaqda böyük maneələrə üzləşirdilər. Ulu Öndər Heydər Əliyev məsələni yoluna qoymaqdan ötrü ali məktəblərdə "fəhlə fakültələri" yaradılması barədə qərar qəbul etdi. Sadə ailələrdən çıxmış gənclər bir müddət istehsalatda çalışdıqdan sonra həmin fakültələrə daxil olur, burada müvafiq hazırlıq kursu keçərək uğurla imtahan verməklə instituta daxil olurdular. Belə bir addımdan sonra həkim, hüquqşünas, jurnalist və digər ixtisaslar üzrə oxuyan yoxsul ailələrindən çıxan tələbələrə sayı artdı.

Başqa bir fakt: keçmiş SSRİ məkanında bir sıra nadir ixtisaslar üzrə ali təhsilli mütəxəssislər hazırlayan tanınmış institutlar Rusiya Federasiyası, Ukrayna, Belarus və başqa respublikalarda yerləşirdi. Təhsil pulsuz olmaqla yanaşı, tələbələrə təqaüd və yataqxanada yer də verilir. Ümummilli Lider Heydər Əliyev bu imkandan da məharətlə istifadə etdi. O, öz nüfuzu hesabına hər il yüzlərlə azərbaycanlı gənci keçmiş SSRİ-nin müxtəlif guşələrində təhsil almaq üçün dövlət hesabına ali məktəblərə göndərdirir, qayıdanda ixtisaslarına

Həminin sevdiyi insan

Əliyevin təməlini qoyduğu layihələr, həyata keçirdiyi tədbirlər getdikcə daha çox bəhrə verir, xalqın qolundan tutur. Hər dəfə biz bu uzaqgörənliyin şahidi olduqca həm heyvətlənir, həm də böyük fərəh və minnətdarlıq hissi keçiririk.

Tələ bir qisim insanlara Heydər Əliyevlə eyni dövrdə yaşamaq və işləmək, onun böyük quruculuq və yaradıcılıq fəaliyyətinin şahidinə çevrilmək imkanı verib. Əslində, Heydər Əliyev təbii etibarilə son dərəcə demokratik, açıq şəkildə işləməyi, xalqla daim təmasda olmağı sevən rəhbərlərdən idi. Odur ki, onu müşahidə etmək, öyrənmək heç bir çətinlik törətmirdi. Bu gün uzunmüddətli müşahidələrin böhrəsi olan bir sıra qənaətlərimizi oxucularla bölüşmək istərdik.

Şəxsi təəssürlərimizə və aparılan araşdırmalar göstərir ki, həm sovetlər dövründə, həm də müstəqillik illərində Azərbaycan xalqının böyük əksəriyyəti Heydər Əliyevi dərin məhəbbətlə sevirdi. Söhbət təmənnəsiz, komiyotun bütün təbəqələrini əhatə edən sevgidən gedir. Bəs sevginin səbəbi nə idi?

Həyatda qarşılaşdığı bütün çətinliklərə və üzüləndiyi məhrumiyyətlərə baxmayaraq, Heydər Əliyevi bəxtli gətirən insan saymaq olardı. Əvvəla, Allah-Təala ona bütün fiziki və mənəvi keyfiyyətləri səxavətlə vermişdi. Digər tərəfdən, Ulu Öndər Heydər Əliyevin öz bilik və bacarığını, zəngin təcrübəsini təbiq etmək üçün geniş meydan vardı. Əlbəttə, bu meydana girmək, özünü sübut etmək, layiq olduğu mərəfəyə yüksəlmək üçün gərgin zəhmətə qatılmaq, gecə-gündüz yorulmaq bilmədən çalışıb-cərpışmaq tələb olunurdu. Ulu Öndər bütün bu vəzifələrin öhdəsindən daim ləyaqətlə gəlirdi, qeyri-adi zəka və istedad sahibi olduğuna xalqına, keçmiş SSRİ məkanına, bütün dünyaya sübut etdi.

Amma Ümummilli Liderimizin Azərbaycanın əsl dövlət müstəqilliyi qazandıqı dövrdə siyasət meydanında

no xoşbəxtlik və səadətə həsr etməmişdi. Əmək fəaliyyətinə başladığı ilk günlərdən çox qapalı, möhkəm rejimi və ciddi məxfiliyi ilə seçilən DTK kimi bir qurumda xalqın mənafeini qorumağı bacardı, qırmızı imperiya dövründə qeyrilərin sevmədiyi bu orqanda general rütbəsinədək yüksəldi. Eyni zamanda Azərbaycan ziyalısının dissidentlik damğası ilə həbsə atılmasının qarşısını aldı, "37"-nin başqa formada təkrrarına imkan vermədi. Vəzifə borcu ilə vətəndaşlıq borcunu yüksək humanizm prinsipləri müstəvisində birləşdirməyi ustalıqla bacardı.

Dövlətə kimin rəhbərlik etməsindən bir çox məsələlər - iqtisadiyyatın inkişafı, tikinti-quruculuq işləri, xalqın güzəranının yaxşılaşdırılması, mədəniyyət sahəsində tərəqqi və s. asılıdır. Çünki qarşıda duran vəzifələrin uğurlu həlli həm də rəhbərin şəxsi keyfiyyətlərindən, bacarıq və qabiliyyətlərindən də qaynaqlanır. Odur ki, xalq həmişə dövlət başçısının kimliyi ilə yaxından maraqlanır, xüsusən onun fəaliyyətinin ilk dövrlərində atdığı addımlara diqqətli yanaşır. Ulu Öndər Heydər Əliyev 1969-cu ildə Azərbaycana rəhbər seçilərkən geniş kütlə tərəfindən yaxından tanınmırdı. Əslində, DTK-da çalışanların kimliyi və işi qapalı saxlanılırdı. Odur ki, rəhbər dəyişikliyi baş verəndə bütün diqqət ona yönəldi. Amma nə geniş informasiya vardı, nə də tədqimat. Xalq arasında isə maraqlı söz-söhbət dolayırdı. Guya Azərbaycanın təzə rəhbəri təkbaşına, özünü tanıtmadan şöhrəti dolayırdı, bazarlara, mağazalara baş çəkirdi, alıcıları mal gizlədən "zavmaqları", sürücüləri incidən "qaişnik"ləri (yol polisi əməkdaşlarını), rüsvətخورları tutaraq cəzalandırırdı. Hətta bir qədər sonra "Mixaylo şəhərdədir" deyimi yarandı. Bütün bunlar həqiqət idi, yoxsa sayıo - heç kim təsdiqləmir. Çünki hamı başqasından eşitdiyini söyləyirdi. Amma adamlarda həm "Mixaylo"ya, həm də onun

da çaşqınlıqla bərabər, qoribə fərrə hissi də yarandı: deməli, yeni rəhbər ana dilində təmiz danışıq bilir, bu dildə çıxış etməyi normal sayır, hətta qeyri-rəsmi qaydanı pozur və bundan çəkinmir! Həminin üyündən xəbər verən bu hadisə respublikada yeni dövrün başladığından xəbər verirdi. Heydər Əliyevin mərkəzi mətbuatda çıxan "Qoy ədalət zəfər çalsın" məqalədə isə insanların səhiv etmədiyinin, xalqın arzuladığı rəhbərin iş başına gəldiyinin sübutuna çevrildi. Həm də bu sübutlar gündəlik həyatda baş verən sayısız dəyişikliklərə biriri idi...

Xalqın inkişafı, sabahı elm və təhsillə bağlıdır. Elmsiz xalq tərəqqi edə bilməz. Dövlətin gələcəyini düşünənlər hökmən gənc nəslin təhsilinə, təlim-tərbiyəsində ciddi diqqət yetirməlidirlər. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə elmə və təhsilə, gənclərin tərbiyəsinə xüsusi diqqət və qayğı göstərmiş və bu səbəbdən elm adamlarının, tələbə, aspirant və gənc alimlərin sevimlisinə çevrilmişdi. Heydər Əliyevin bu sahədə gördüyü işlər, həyata keçirdiyi tədbirlər elm və təhsilin inkişafına güclü təkən verməklə yanaşı, Azərbaycanın yüksəkəviyyəli kadrlara ehtiyacını ödəmişdir. Bu, çox vacib məsələ idi. Təkə bir fakta diqqət yetirək: müstəqillik qazanıldıqdan sonra xalq təsərrüfatının bütün sahələrində çalışacaq, dövlətə idarə edəcək kifayət qədər kadr potensialı olduğundan heç bir çətinlik və problemə üzləşmədik, kənarın mütəxəssislərinin dövlətinə ehtiyac duymadıq. Respublika rəhbəri kimi fəaliyyətə başladığı ilk günlərdən Ulu Öndər Heydər Əliyev bu sahəni nəzarətə götürdü və vaxtaşırı müəyyən addımlar atdı. Ən əvvəl ali məktəblərə qəbulda qayda-qanun yaradıldı, proteksionizm halları aradan qaldırıldı. Sovet dövründə bir sıra ali məktəblərə, müxtəlif institutların ayrı-ayrı fakültələrinə qəbul olun-

uyğun işlə təminatlarını nəzarətdə saxlayırdı. Bu gün idarəetmə, elmi-tədqiqat sahələrində uğurla çalışır, müxtəlif ölkələrdəki diasporumuzda fəallıq göstərən insanların bir qismi həmin dövrdə təhsil alanlardı.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin böyük siyasətdən uzaqlaşdığı dövrdə Azərbaycan elmi də böhran vəziyyətinə düşdü. Ondan sonra respublikaya başçılıq edənərlər yalnız vəzifələrinin həyayna qalırıldılar. AXC-Müsavat cütliyünün iqtidarı dövründə isə elm məhiv olmaq təhlükəsi ilə üzləşdi. Uzun müddət Elmlər Akademiyası sistemində çalışsalar da, namizədlik dissertasiyası belə müdafiə edə bilməyən laborant "böy"lər bu elm mədəniyyətini dağıtmaq yolunu tutmuşdular. Yəqin Ulu Öndər Heydər Əliyev hakimiyyətə bir az gec qayıtsaydı, belə də olacaqdı. Lakin Ümummilli Liderimiz respublika rəhbərliyinə qayıtdıqdan dərhal sonra alimlərlə görüşdü, Elmlər Akademiyasının normal fəaliyyətə göstərməsi, alimlərin rifahının və iş şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün zəruri tədbirlər gördü. Beləliklə, Azərbaycan elmi xilas edildi, vətəndən didərginləşən qürbətə iş axtaran alimlərimiz geri dönməyə başladılar. Artıq elmin inkişafı, alimlərin səmərəli fəaliyyəti üçün ölkəmizdə hər cür şərait yaradılmışdır.

Heydər Əliyevi ən çox istəyən zəhmət adamları idi desək, yəqin ki, səhiv etmərik. Mahiyyətə qurucu və yaradıcı rəhbər olan Ulu Öndərimiz zəhmətkeş insanlara daim qayğı və həssaslıqla yanaşır, onlara arxalanırdı. Bu da öz bəhrəsini verirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev birinci dəfə Azərbaycana rəhbər seçiləndə respublikamız geridə qalmış, yoxsul vəziyyətdə idi. Sə-nayə demək olar ki, yox idi, neft sahəsində geriləmə başlamışdı, kənd təsərrüfatı isə uğursuzluğa düşər olmuşdu. Bütün sahələri yüksəltmək üçün ilk növbədə insanlarla işləməyi bacarmaq, adamlarda inam və

ruh yüksəkliyi yaratmaq zəruri idi. Böyük istedad və tükənməz enerji sahibi olan Heydər Əliyev üzünü xalqa tutdu, mütəxəssislərlə məsləhətləşdi, hamını yaranacaq dönlüşə inandırdı və səfərbər etdi. İnadkar, məqsədilənlü və gərgin əmək sayəsində qısa zaman kəsiyində Azərbaycan ətalət burulğanından çıxarmaq, irəliləyib aparmaq mümkün oldu. Deyilənləri sayısız-hesabsız rə-qəmlərlə də göstərə bilərik. Lakin çoxsaylı rəqəmlər sadalamağa lüzum görmürük. Əslində, bütün dönlüş və yüksəlişi quru rəqəmlərdə əks etdirmək mümkün deyil. Hər il itifaq birincilərindən biri kimi mərkəz tərəfindən mükafatlandırılan Azərbaycan bütün parametrlər üzrə önə çıxırmışdı.

Keçmiş SSRİ-dəki nüfuzundan istifadə edən Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanda ağır sənayenin yaranmasına, xüsusən neft maşınqayırma və neft-kimya sənayesinin inkişafına, neft hasilatının artırılmasına, elektrotexnika sənayesinin yaranmasına nail oldu. Bakı Məişət Kondisionerləri, Dərin Dəniz Qazma Qurğuları zavodları kimi böyük vasaitə başa gələn itifaq əhəmiyyətli müəssisələrin Bakıda inşasını təmin etdi. Üzümçülüyün və şərəbçiliyin inkişafı ilə bağlı qəbul etdiyi qərar Azərbaycan kəndinin, emal sənayesinin yüksəlişinə, xalqın güzəranının yaxşılaşmasına şərait yaratdı. Kəndlərimizin siması tanınmaz dərəcədə dəyişdi. Yeni qəsəbələr, yaşayış məntəqələri salındı, kəndlərdəki palçıq komalan daş evlər əvəz etdi. Kəndlərin isə həyat şəraiti əhəmiyyətli surətdə dəyişdi. Evində mebel, elektrik məişət cihazları, həyətində minik avtomobili gördü. Hər il kənd əməkçi istehsal etdiyi məhsulə görə yüksək əməkhaqqından başqa, külli miqdarda mükafat da alırdı.

Respublikanın bütün təsərrüfatlarını qarış-qarış gəzən Ulu Öndər Heydər Əliyev insanlarla münəzəm şəkildə təmasda olur, problemlərini həll edir, mükafatlandırır.

Tarla düşərgələrində, iş başında keçirilən görüşlər önəmli olmuşdu, daim somimi söhbətlər, dialoqlarla müşahidə olunurdu. İşi və zəhmətini fərqlənən insanlar istirahət evlərinə, turist səfərlərinə göndərilir, vəzifə pillələri ilə irəliləyirdi. Hər kəs yaxşı bilirdi ki, əməyi dövlət tərəfindən layiqincə qiymətləndiriləcək, gördüyü iş əvəzsiz qal-mayacaqdı. Odur ki, üroklə, həvəslə çalışırdı. Rəhbərə sonsuz inam və məhəbbət aparıcı qüvvəyə çevrilmişdi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ən çox dostluq etdiyi və görsüdüyi insanların bir qismi iş səfərləri və yazıçılar idi. Sənətə və sənətkarlığa böyük qiymət verən Ulu Öndər söz xiradı idi. Onda fitrətən duyum, dərin zövq vardı. Həm də sənətkarın qədər-qiyəmə daim ehtiyac duyduğuna da yaxşı bilirdi. Artıq yubiley günlərində şair və yazıçıların (həm də təkə onların yox) evlərinə gül dəstələri göndərilməsi, şəxsən Ümummilli Liderimizin özü tərəfindən telefon açılaraq təbrik edilməsi, qayğı və ehtiyaclarının öyrənilməsi yazılmamış qaydaya çevrilmişdi. Hətta vətəndən uzaqlarda - səfərdə olanda, yaxud Moskvada işləyən dövrlərdə də Heydər Əliyev ad günlərində yazıcı və şairləri təbrik etməyi unutmurdu. Onlara tənənəli yubiley şənlikləri keçirir, müxtəlif ölkələrə səfərləri zamanı özü ilə aparır, bir sözlə, diqqətdən kənarında qoymurdu. Qəflətdən xəstələnən, müalicəyə, cərrahi əməliyyata ehtiyacı olanlara da dərhal kömək əlini uzadır, lazım gələndə xarici dövlətlərdə müalicəsinin təmin edirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev yazıcı və şairlərin fikirlərinə, təklif və rəylərinə də daim hörmətlə yanaşırdı. Artıq tarix olmuş Ermonistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli ilə bağlı bir ara qə-ləm sahiblərinə müəyyən qaranlıq məqam yaranmışdı. Onlar məsələyə aydınlıq gətirilməsi üçün Ulu Öndərə müracət etdilər. Heydər Əliyev dərhal onları qəbul etdi, açıq və

səmimi söhbət apardı, bütün sualları cavablandırdı, nigaranlıqlarını son qoydu. Sonra isə söhbət ic-timai əhəmiyyət kəsb etdiyini lazı-mınca qiymətləndirərək mətbuat səhifələrinə çıxardı. Qeyd edək ki, Ulu Öndər döflərlə belə addımlar atmışdır. Məsələn, dilimizin necə adlandırılması, yaxud fəxr adlarını və təltiflərinin qalıt-qalmaması barədə müzakirələri şair və yazıçıların, alim və digər ziyalıların iştirakı ilə aparmış, fikirlərini öyrənmişdi.

Hər hansı bir şəxsin güc strukturunda işləməsi, çiyində poqon daşması onun məsuliyyətini bərə-bəş artırır. Asayışı və əmin-amanlı-ğı, sərhədlərin toxunulmazlığını qorumaq, vətənin keşiyində dayanmaq məsuliyyəti olduğu qədər də şəərəflidir. Üstəlik, onandan hünər və cəsarət, sağlamlıq və fiziki keyfiyyətlər də tələb edir. Ən ciddi və intizamlı orqanın generalı və rəhbəri olan Heydər Əliyev ömrü boyu əsgər və zabıtlar, hüquq-mühafizə orqanlarının işçiləri ilə sıx əlaqə saxlamış, onların da hörmət və rəğ-bətini qazanmışdır.

Ulu Öndər Heydər Əliyev bütün sahələrdə olduğu kimi, ordu sıralarında da milli kadrların yetişməsinə və yerləşməsinə çalışırdı. Respubli-kaya birinci rəhbərliyi dövründə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən hərbi məktəblərlə maraqlanan Ümummilli Liderimiz orada nöinki təhsil alanların, hətta dərş deyənlərin sırasında belə azərbaycanlıların tək-tük olduğunu bilmişdi. Bundan sonra müxtəlif növ qoşun hissələrində xidmət edəcək zabıtların yetişməsinə çalışırdı. Hətta vətəndən uzaqlarda bu bir o qədər də asan deyildi. Üstəlik, o dövr gənclərimiz hərbi peşələrə kifayət qədər maraqla gös-tərirdilər. Dərin zəka sahibi və uzaqgörən siyasətçi Heydər Əliyev məsələnin köklü şəkildə həlli yolu-nu tapdı.

Ardi 5-ci səh.

“HEYDƏR ƏLİYEV İli” başa çatdı, HEYDƏR ƏLİYEV illəri davam edir

Əvvəlki 4-cü səh.

Çox keçmədən onun təşəbbüsü və şəxsi himayəsi altında Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi təmayüllü məktəb açıldı. Tezliklə bu məktəb böyük şöhrət qazandı. Yerli yeniyetmələr həvəslə burada oxumağa gəlir, sonra təhsillərini keçmiş SSRİ-nin müxtəlif ali hərbi məktəblərində uğurla davam etdirirdilər. Qarabağ uğrunda döyüşlərdə məktəbin müdavimləri böyük şücaət göstərdi, bir çoxu Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı adına layiq görüldü. Müstəqillik dövründə milli ordu quruculuğunda vaxtilə C.Naxçıvanski adına hərbi təmayüllü məktəbi bitirən zabıtların əməyi böyük olmuşdur. Onlar bu gün də orduda ləyaqətli xidmət edir, Heydər Əliyev ideyalarına sadıqlıqlarını nümayiş etdirirlər. Ümummilli Liderimizin təşəbbüsü ilə Azərbaycandakı digər hərbi məktəblər də beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmış, maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmişdir. Hər il kursantların buraxılış mərasimində iştirak edən Ulu Öndər Heydər Əliyev onlara öz xeyir-duasını verirdi. Ümummilli Liderimizin qoyduğu ənənələr digər sahələrdə olduğu kimi, ordu quruculuğunda da müvəffəqiyyətlə davam etdirilir.

Hüquq-mühafizə orqanlarında sağlam və işgüzar mühit yaradılması da Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xüsusi əhəmiyyət verdiyi məsələlərdən idi. Bu sahədə çalışanlara tələbkarlıqla yanaşı, qayğı da göstərirdi. Polis və prokurorluq orqanlarında çalışanların təmiz və dövlətçiliyə sadəqətli insanlardan təşkil edilməsi üçün kadr hazırlığı, qanunçuluq bazasının yaradılması və təkmilləşdirilməsi, xidmətdə fərqlənənlərin irəli çəkilməsi və mənəvi cəhətdən həvəsləndirilməsi üçün vaxtaşırı tədbirlər müəyyənləşdirirdi. Hüquq-mühafizə orqanı işçiləri hər zaman Ulu Öndər Heydər Əliyevin simasında özlərinə böyük arxa və dəyər gördülər. Xalqın arzu və tələbi ilə Azərbaycanın rəhbərliyinə qayıdan Heydər Əliyev də güc strukturlarına, orada çalışan sadəqətli insanlara arxalanmaqla ölkədə tezliklə möhkəm və dönməz sabitlik yaradı.

Hər bir insan dünyaya müəyyən oqul və fiziki imkanlarla gəlir. Bu onun nəsil xüsusiyyətləri, gen yaddaşı, fiziki keyfiyyətləri ilə bağlıdır. Sonrakı dövrlərdə işə təhsil alır, yeni vərdislərə yiyələnir, fiziki imkanlarını möhkəmləndirir və genişləndirir. Anadangəlmə xüsusiyyətlər üstündür, yoxsa sonradan həyatda qazanılanlar? Bu sualın cavabı çətindir. Çünki istedadı olmayanların sonralar yüksək zirvəyə qalxması, yaxud təkcə zəhmət hesabına yüksəliş imkanları və uzunömürlü olmur. Hansı mütəfəkkirinə dediyi "Zəhmət istedadın çırağına neft tökü" ifadəsi yerinə düşür. Allah vergisi, fitri qabiliyyətlə yanaşı, zəhmətsevərlik, yorulmadan çalışmaq inadkarlıq da vacibdir. Həm də uzunmüddətli gərgin fəaliyyətə tab gətirməkdən ötrü insanın fiziki gücü, iradə və dözümlü lazımdır. Ulu Öndər Heydər Əliyev xarizmatik şəxsiyyət idi. Üstəlik, böyük fiziki qüvvəyə, yenilməz iradəyə və öz mə, qeyri-adi mübarizlik keyfiyyətinə yiyələnmişdi. Qarşısına qoyduğu məqsədə çatmaqda heç nə onu yolundan döndərə, fikrindən daşındıra bilməzdi. Allahın və bəndələrinin sevdiyi belə insanlar həyata tək-tək gəlir, tarixin gedişatına təsir göstərə bilirlər. Bu cür şəxsiyyətlər həm də nadir və zəngin mənəvi keyfiyyətlərinə görə sevilirlər. Heydər Əliyevin nə zaman istirahət etdiyini görmək mümkün deyildi. Sütkanın on altı saatını işləyirdi. Respublikaya rəhbərlik etdiyi, bi-

Hamının sevdiyi insan

rinci şəxs olduğu bütün dövrlərdə belə, hamdan əvvəl işə gəlir, hamdan sonra kabinetini tərk edirdi. Kənd təsərrüfatı işlərinin qızğın çağlarında, lazım bildiyi hallarda gecə saat 11-də, yaxud 12-də müşavirə keçirməsi heç kəsi təəccübləndirməzdi. Özü bu barədə deyirdi: "Bilirsiniz ki, mənəm həyatım gecəgündüz işləməkdir, başqa bir şey yoxdur. İşləyirəm nə üçün - xalqımızı daha da yaxşı günlərə çıxarmaq üçün. Əmin olun ki, xalqımız yaxşı günlərə çıxacaqdır. Bizim apardığımız iqtisadi siyasət, dünyanın böyük neft şirkətləri ilə imzaladığımız müqavilələr və ümumiyyətlə, dünya və iqtisadiyyatı ilə sıx inteqrasiya etməyimiz, insanlara sərbəstlik verilməsi, sahibkarlığın, şəxsi mülkiyyətin yaranması respublikanın iqtisadi həyatını tamamilə dəyişdirir. Bunu özünüzdə görürsünüz. Ona görə də mən tam ümidvaram ki, bir neçə il keçəcək, Azərbaycanın iqtisadi, sosial vəziyyəti çox yaxşılaşacaqdır. Mənim də məqsədim ondan ibarətdir ki, birinci, buna nail olum, bunu təmin edim, ikinci də o günləri özümüzü görə. Güman edirəm ki, sizinlə birlikdə biz o günləri görəəcəyik".

Ulu Öndər Heydər Əliyev həm də Azərbaycanın ən böyük, birinci zəhmətkeşi kimi sevilirdi. Hamı onun kimi, onun qədər işləməyə çalışırdı. Ancaq bu, insanlara müəyyən zaman kəsiyində müəssər olurdu. İl boyu və uzun illər boyu Ümummilli Liderimiz kimi gərgin, həm də səmərəli işləməyə çətin idi.

Sadəəcə, insanlar belə ciddi və dəqi-qəsinədək hesablanmış fiziki və zehni əməyə tab gətirmirdilər. Amma bu nümunə var idi və hamı öz rəhbərinə bənzəməyə cəhət edirdi.

Yəqin ki, Heydər Əliyevin böyük fiziki və intellektual imkanları, zəngin mənəvi keyfiyyətləri olmasaydı, çoxlarına nasib olmayan bir tale yaşamaq, böyük siyasətdən uzaqlaşdıqdan sonra hər şey yenidən başlamaq və hakimiyyət olmasının zirvəsinə təzədən qalxmaq da qismət olmazdı. Ən uzunömürlü dövlət rəhbərlərindən sayılan Ulu Öndər Heydər Əliyev bu gün də bir çox qeyri-rəsmi dünya rekordlarının sahibidir. Yəqin ki, Heydər Əliyev qədər rəsmi görüş keçirən, işgüzar, rəsmi və dostluq səfərlərindən, müxtəlif sənəd və müqavilələrə, sərəncam, qanun və fərmanlara imza atan ikinci dövlət başçısı tapmaq çətindir. Heydər Əliyev jurnalistlərə ən çox müsahibə verən, yeni tikintilərin bünövrəsini qoyan, istifadəyə verilən obyektlərin qırmızı lentini kəşən rəhbərdir. Həm də bütün bunlara həmişə vaxt və imkan tapırdı.

Heydər Əliyev dünyada mövcud olan siyasi xadimlərin sırasında ən parlaq natiqlərdən sayılır. Ulu Öndərimiz istənilən mövzuda saatlarla sinədəftər danışmaq istedadına malik idi. Nitqi həmişə maraqlı və cəlbədic, tarixdən və müasir dövrdən götürülən misallar və faktlarla zəngin olurdu. Azərbaycan xalqı sevdimli rəhbərinin qeyri-adi natiqlik

bacarığından fəxarət duyurdu. Xarici dövlətlərə səfərləri zamanı həmin ölkələrin başçıları nitq və çıxışlarını üzdən oxuduqları halda, Heydər Əliyev birbaşa danışırdı. Özü də nitqlərinin heç biri digərinə bənzəməzdi, təkərrüflə qətiyyətlə yol vermirdi. Nitqlərin mahiyyətində dərin bilgi dururdu.

Ulu Öndər qısa müddət ərzində hər hansı bir sahəni öyrənmək bacarığına malik idi. Azərbaycana rəhbər seçilməyə qədər bir çox sahədə işləmişdi. Buna qədər işə tarix və memarlıq ixtisası üzrə təhsil almışdı. Çoxsahəli ölkə iqtisadiyyatını öyrənmək və idarə etmək üçün ona uzun müddət lazım gəlmişdi. Ümummilli Liderimiz neft sənayesini neftçilərdən, pambıqçılığı, üzümçülüüyü və heyvandarlığı kənd təsərrüfatı işçilərindən, tikinti, sənaye, mədəniyyət və digər sahələri də həmin sahələrin ekspert mütəxəssislərindən yaxşı bilirdi. Xüsusən də sahənin problemlərini və onun həlli yollarının incəliklərini öyrənməkdə mahir idi. Odu ki, nitqləri dolğun və məzmunlu, informasiya ilə zəngin və maraqlı olurdu. Onu dinləyənlər hər dəfə yeni nə isə öyrənirdilər.

1982-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev Moskvaya - Kremlo işləməyə aparıldı. SSRİ-ni idarə edən rəhbərlərdən biri kimi ən mürəkkəb və çətin sahələrə baxırdı. Əlbəttə, superdövlət, xüsusən onun nəqliyyat, səhiyyə, mədəniyyət, sənaye ki-

mi nəhəng və geri qalmış sahələrinin idarə edilməsi çox da asan məsələ deyildi. Lakin qısa zaman kəsiyində Heydər Əliyev məsuliyyət daşıdığı sahələrdə ciddi dönüş yarada bildi. Bu, həm də onun sahənin incəliklərini öyrənməsi, insanlarla işləməyi bacarmasından irəli gəlirdi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev həm də ensiklopedik yaddaşa malik şəxsiyyət idi. Həyatının bütün dövrlərində baş verən hadisələr xırda təfərrüatlarına qədər yadında qalmışdı. Bir çox illər boyu görüşmədiyi insanlarla təkrarən rastlaşanda elə detalları xatırladı ki, müasir həyatda görməyən bilmirdi. Özbəkistan Respublikasının Prezidenti İslam Kərimov Ulu Öndərə görüşü zamanı fenomenal yaddaşına vurğunluğunu gizlətməmişdi: "Sizin müxtəlif istiqamətlərdən bu qədər ad, özü də bu qədər müasir adı yad etməyə mən Sizinlə yarışa bilmərəm və Sizə tay ola bilmərəm. Təkcə onu deyim ki, yalnız Sizə deyil, Azərbaycan xalqına da həsəd aparıram, çünki bu gün onun belə bir lideri var və o, öz yaddaşında hər şeyi saxlayır, ən başlıcası, onun dəqiq, aydın, ardıcıl siyasəti, mövqeyi var". Bu vurğunluğu, böyük şəxsiyyətə və qeyri-adi insana məftunluğu digər dövlət başçıları, ictimai siyasi xadimlər də bölüşürdülər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevi həm də mərdliyinə, kişi xüsusiyyətləri-

nə görə sevidilər. Heydər Əliyev insanlara arxa durmağı, çörək vələ deyirdi. Lakin qısa zaman kəsiyində Heydər Əliyev məsuliyyət daşıdığı sahələrdə ciddi dönüş yarada bildi. Bu, həm də onun sahənin incəliklərini öyrənməsi, insanlarla işləməyi bacarmasından irəli gəlirdi.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev həm də ensiklopedik yaddaşa malik şəxsiyyət idi. Həyatının bütün dövrlərində baş verən hadisələr xırda təfərrüatlarına qədər yadında qalmışdı. Bir çox illər boyu görüşmədiyi insanlarla təkrarən rastlaşanda elə detalları xatırladı ki, müasir həyatda görməyən bilmirdi. Özbəkistan Respublikasının Prezidenti İslam Kərimov Ulu Öndərə görüşü zamanı fenomenal yaddaşına vurğunluğunu gizlətməmişdi: "Sizin müxtəlif istiqamətlərdən bu qədər ad, özü də bu qədər müasir adı yad etməyə mən Sizinlə yarışa bilmərəm və Sizə tay ola bilmərəm. Təkcə onu deyim ki, yalnız Sizə deyil, Azərbaycan xalqına da həsəd aparıram, çünki bu gün onun belə bir lideri var və o, öz yaddaşında hər şeyi saxlayır, ən başlıcası, onun dəqiq, aydın, ardıcıl siyasəti, mövqeyi var". Bu vurğunluğu, böyük şəxsiyyətə və qeyri-adi insana məftunluğu digər dövlət başçıları, ictimai siyasi xadimlər də bölüşürdülər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevi həm də mərdliyinə, kişi xüsusiyyətləri-
nə görə sevidilər. Heydər Əliyev insanlara arxa durmağı, çörək vələ deyirdi. Lakin qısa zaman kəsiyində Heydər Əliyev məsuliyyət daşıdığı sahələrdə ciddi dönüş yarada bildi. Bu, həm də onun sahənin incəliklərini öyrənməsi, insanlarla işləməyi bacarmasından irəli gəlirdi.

Heydər Əliyevi bütün Azərbaycan xalqı, milliyətindən asılı olmayaraq hər bir Azərbaycan vətəndaşı sevirdi. Çünki yalnız Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə müstəqilliyimiz əbəd və dönməz xarakter aldı. Xalqın sevgi və inamına arxalanan Ümummilli Lider Heydər Əliyev ölkədəki anarxiya və özbaşınalıq, qanunsuzluqlara son qoydu. Qanunsuz silahlı dəstələr zərərsizləşdirildi, möhkəm sabitlik yaradıldı. Dahiyanə uzaqgörənliklə yeni neft strategiyasını hazırlayan və müvəffəqiyyətlə həyata keçirən Ulu Öndər Azərbaycanın dərindən böhranın pəncəsindən qurtararaq sürətli və davamlı inkişaf yoluna çıxardı. Siyasi, iqtisadi, hüquqi islahatlar keçirildi, ölkəmiz Avropa Şurasına üzv qəbul olundu. Heydər Əliyev xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərini, dilinin və mədəniyyətinin qorunması sahəsində ardıcıl tədbirlər gördü, dünyaya, boşer sivilizasiyasına inteqrasiyamızı təmin etdi.

Xalqın sevdiyi şəxsiyyətlər əbədiyaşarlıq kəsb edirlər. Ulu Öndər Heydər Əliyev isə bu əbədiyaşarlıq hələ sağlığında qazanmışdır.

Bəxtiyar SADIQOV